

ПРЕСЦЕНТЪР И ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА

Позиции на УС на БСК по заплащането на труда

Управителният съвет на Българската стопанска камара е отправял многократно предложения за промени в законодателството, работещи мерки и инструменти за намаляване на регулаторната тежест, насърчаване на инвестициите, реформиране на публичните институции и бюджетната сфера с краен ефект - икономическо възстановяване и растеж и увеличаване на заетостта и доходите.¹

Актуалните данни на НСИ показват, че рязкото намаляване на заетостта след 2008 г. е съпроводено с номинално и реално увеличение на общата компенсация на наетите лица и средната работна заплата (общо и за частния сектор), които изпреварват ръста на производителността (БВП/зает, БДС/зает).

Това потвърждава позициите на БСК, че в сегашната ситуация и в средносрочна перспектива, **проблем номер едно за българската икономика остава намаляващата заетост и изключително високо ниво на реална безработица**² (над 18% общо за икономиката и над 40% при младежите до 25 г.), вкл., спрямо страни от Евророната в критично състояние.

Основни фактори, предопределящи кризата в заетостта, са:

- **Продължаващата глобална икономическа криза**, намаляващи инвестиции, вътрешни продажби и забавящ се износ;
- **Макроикономически дисбаланси** и високи нива на трансфер на добавена стойност извън страната;
- **Нереформираната бюджетна сфера** и ниска ефективност на публичните средства,
- **Висока регулаторна тежест**, мултиплицираща ограниченията на т.нар. Паричен съвет;
- **Пълзяща мополизация на основни икономически сектори и дейности**, осъществявана по административен и занодателен път и елиминиране на съществена част от малките и средни предприятия;
- **Забавено реструктуриране на корпоративното управление, технологичното обновяване и ниска производителност на труда;**
- **Нарастващ брой на маргинилизиращи се лица** без образование и квалификация, вливащи се в криминалния контингент, оказващи натиск върху системите за социално подпомагане, използвани като инструмент за елиминиране на демократичния вот на българските граждани.

При обсъждането на проекта за държавен бюджет и политиката по доходите през 2013 г., БСК не подкрепи:

- **Декларираната обща бюджетна цел** - *увеличаване на потреблението за сметка на ръст на вноса за крайно и междинно потребление и намаляване на заетостта*, националното производство, при дъмпингови цени, значително пряко и косвено субсидиране на конкурентни външни производители, при отклоняване от данъчни плащания по вноса с краен негативен ефект върху паричната маса и т.нар. Паричен съвет;
- **Нарастването на доходите**, вкл. в реалния и бюджетния сектор, при едновременни очаквания за нисък ръст на производителността на труда и завишени инфлационни очаквания;
- **Увеличените бюджетни разходи**, необслужващи целите по стратегията „Европа 2020“;
- **Отказа от ангажимента за непроменена данъчно-осигурителна политика**, спрямо необсъдената в НСТС бюджетна прогноза за периода 2013–2015 г.
- **Дефицитното финансиране на вътрешното потребление** (-1,3% от БВП по КФП), нарастването на общия държавен дълг в края на 2013г . до около 18 % от БВП и увеличаването

¹ ПРЕДЛОЖЕНИЯТА НА БСК ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА БИЗНЕС СРЕДАТА ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ 10 ГОДИНИ, вкл., в пенсионно осигурителната система, здравеопазване, пазар на труда, образование и бизнес среда, енергетика, транспорт, инфраструктурни проекти, при оценката на Националната програма за реформи, 2011-2015 г., Конвергентната програма до 2014г. и др. http://bia-bg.com/uploads/files/Projects/predlojenia_BSK.pdf

² Регистрирани безработни и беззуражени лица към икономически активното население.

на преразпределителната роля на държавата (разходите по КФП към БВП достигат 38,8% спрямо 38,4% през 2012 г., доближавайки лимита от 40%) не обслужват тези цели.

- **Заложеното относително и относително намаляване на разходите за инвестиции и НИРД**, експорта и други фактори за възстановяване на икономическия растеж;
- **Отказа от насърчаване на заетостта** и създаване на нови устойчиви работни места.
- **Пасивната роля на проектозакона за държавния бюджет за подпомагане на МСП.**

Във връзка с горното, УС на БСК счита, че основен фокус на осъществяваните политики следва да бъде елиминирането на всички фактори, блокиращи възстановяването на икономиката, заетостта, създаването на условия за дългосрочен икономически растеж, включително като се отчитат целесъобразни предложения на БСК, отправени до компетентните държавни органи.

УС приема за необходимо да декларира пред членове на БСК и социалните партньори следните

водещи позиции и принципи на формиране на трудовите възнаграждения в условия на продължаваща икономическа криза:

1. Националната, браншова и фирмена политика по заплащане на труда следва да се основава на **ефективен и гъвкав пазар на труда**, свободен от излишни бюрократични ограничения и правила и благоприятна среда за насърчаване на инвестициите, технологичното обновяване, повишаване на образователното и квалификационно равнище на работната сила.
2. Сегашното законодателство и натрупан опит осигуряват редица възможности за прилагане на **адекватни трудови възнаграждения, съответстващи на търсенето и предлагането на работна сила и общото състояние на пазара на труда**, вкл.:
 - a. при заемане на нови и овакантени работни места и лично кариерно развитие,
 - b. чрез фирменото и браншово колективно трудово договаряне (КТД).
3. Националната минимална работна заплата (МРЗ), определяната в съответствие с Кодекса на труда (КТ) и приложимо международно трудово право, представлява долен праг за възнаграждение за положен труд при най-ниска квалификация и производителност.
4. Ежегодните консултации между социалните партньори в ресорната комисия и в НСТС изпълняват ролята на национално колективно договаряне при определяне на МРЗ. Натрупаният опит в рамките на социалния диалог на национално равнище потвърждава **неприложимостта на автоматичните механизми и формули за индексация**.
5. Консултациите следва да обхващат текущ анализ на състоянието и очакваните перспективи пред отделните отрасли, вкл. очаквани промени в продажбите, производителността на труда (добавена стойност на един зает), общите разходи, вкл. за труд и средногодишен ръст на цените.
6. Промените на МРЗ следва да бъдат предприемани в рамките на бюджетната процедура само при доказана необходимост за съответната година - рязък скок на производителността и/или цените. **Недопустимо е увеличаване на данъчните и осигурителни задължения, поради обвързване на МРЗ с актуализация на пенсионни плащания, социални помощи и други плащания**. Общата актуализация на МРЗ и другите социални плащания следва да се основава на консервативни прогнози за бюджетните приходи за съответната година в рамките на допустими и поносими за консолидираната фискална програма, решения.
7. При необходимост от актуализация, **размерът на МРЗ следва да се ориентира в диапазон с горна граница - 40 на сто от средната работна заплата за предходната година** в съответствие с преобладаващата практика и наложили се пропорции в ЕС-27 и страни - аналози с действащ валутен борд.
8. Определянето и договарянето на индивидуално възнаграждение за труд и референтни минимални прагове на ниво предприятие и/или бранш следва да бъде обвързано с количеството и качеството на вложения труд, постигнати средни нива на производителност, с конкретните условия и пазарни перспективи, като се отчита продължаващата криза в икономиката и заетостта. **Договорените минимални прагове на заплащане на браншово ниво следва да са съобразени и с възможностите на предприятията и регионите с влошено икономическо състояние** с оглед недопускане на фалити и загуба на работни места.

9. Определянето и договарянето на минималните трудови възнаграждения, в т.ч. по професии и длъжности в рамките на КТД, следва да се основава на принципите и условията, определени в КТ, а не спрямо допълнителни и противоречиви изисквания, регламентирани в подзаконовата уредба.
10. **Следва да отпадне предвидената в чл. 244, т. 2 възможност по административен път, Министерският съвет да определя допълнителни трудови възнаграждения и обезщетения, извън регламентираните в КТ.**
11. В диалог с браншовите организации и социалните партньори, следва да се предприеме анализ и да се консултират съответни промени в КТ и Кодекса за социално осигуряване за **отмяна на възможността за разпростиране на браншовите КТД и определянето на прагове за минимален осигурителен доход по професии и квалификационни групи.**
12. Необходими са промени на КТ за **разширяване прилагането на минимални почасови ставки** за постигане на гъвкавост в трудовите отношения, за подобряване на ефективността, организацията и заплащането на труда, за посрещане на потребностите на различни сегменти на пазара на труда и работната сила – младежи, ученици, студенти, стажанти и специализанти, работещи в следпензионна възраст, майки и неравностойни групи на пазара на труда.
13. Следва да бъде подготвена и осъществена паралелна **реформа на системата на социални плащания и социално подпомагане.** Всички социални плащания и помощи, които се получават на един член от домакинство, не следва да надхвърлят линията на бедност при контролиран имуществен и подоходен тест.

Управителен съвет на БСК

Януари 2013 г.